Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

W I L B I

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3

Nr. Wilno, dn. 23 marca 1931 roku. 408.

T r e ś ć n u m e r u:

-----oooooOooooo-----

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a.

Z a p r o s z e n i e L i t w y d o m i ę d z y n a r o d o w e g o k o m i t e t u p r z e c i w p o ż a r o w e g o. W Paryżu powstał międzynarodowy komitet techniczny walki z pożarami. Litwa otrzymała propozycję przystąpienia do tego komitetu.

Z a ł o ż e n i e k l u b u l i t e w s k i e g o w A r g e n t y n i e. Pismo litewskie w Argentynie "Szviturys" komunikuje, iż na początku lutego powstał tam klub litewski, do zarządu którego weszli między innemi konsul litewski Gauczys i ksiądz Bumszas. Również na początku lutego przystąpiono do organizowania komitetu opieki na wychodźtwem litewskiem. Został już wybrany tymczasowy zarząd

II. ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.

"L i e t u v o s Z i n i o s" o n i e i n t e r e s o w a n i u s i ę r z ą d u s p r a w a m i g o s p o d a r c z e m i.

"Lietuvos Zinios" Nr.62 z dnia 18.III.r.b. Artykuł p.t. "Niedomagania orjentacji gospodarczej". Streszczenie:

Rząd litewski nie wykazuje większego zainteresowania sprawami gospodarczemi. Pole naszych studjów ekonomicznych leży odłogiem, co należy uważać za wielki minus. Jeżeli się popiera rolnictwo, a zapomina się o przemyśle, handlu, pracy, kredycie i t.p. nie można mówić o znaczniejszej poprawie gospodarczej, gdyż popieranie jakiejś tylko jednej dziedziny gospodarczej, staje się przyczyną przesilenia ekonomicznego.

Nie można niezauważyć, iż nie wszystkie pozycje gospodarcze kraju są należycie wyzyskiwane. Wszystkie państwa, a w tej liczbie i Litwa troszczą się o aktywność bilansu handlowego i płatniczego, który jest związany z perspektywami gospodarczej eksploatacji kraju. Nie powinna być niewykorzystana żadna możliwość, która wpływa na zwiększenie eksportu i zmniejszenie importu. Tymczasem w Litwie zupełnie mało myśli się o rybołóstwie, które ma przed sobą niezgorsze perspektywy. Co prawda port na rzece Swiętej kosztem jednego miljona litów został przystosowany do rybołóstwa, tego jednak nie wystarcza. Bez większych zabiegów nie można będzie w wodach litewskich złowić więcej ryby, jak na 3-4 milj.litów, podczas gdy możliwości są o wiele większe. Należy tylko zaopatrzyć rybaków w łodzie i narzędzia i urządzić chłodnie, gdyż w warunkach obecnych dużo ryby się psuje i wyrzuca się. To samo jest z transportem, który przynosi straty, ze względu na niezorganizowanie, tak iż wielki połów daje z tego powodu tyle dochodu, co i zupełnie mały. Brak środków transportowych powoduje drożyznę ryby i np. we wschodniej Litwie jest ona mało dostępna dla ludności /na 1 mieszkańca Litwy wypada przeciętnie 2- 2½ kg./

Jeżeli się zakłada mleczarnię i za mleko płaci się ceny wzorowane na konjunkturze rynku światowego, dlaczegoby nie można było założyć takich samych ośrodków rybnych. Niemcy podczas okupacji zbudowali fabrykę przetworów rybnych - obecnie zostały z tej fabryki ruiny. Rybaków ekspolatuje się, zmuszając ich nawet do przemycania spirytusu. Rybacy nie będą się interesowali rybołóstwem, dopóty, dopóki nie będzie ono o 50% zyskowniejsze. Względy ekonomiczne zmuszają ich obecnie do trudnienia się przemytem i rybołóstwo traktują oni tylko jako mało rentowny dodatek.

Są jeszcze i inne dziedziny, o których nikt nie myśli. W obecnych warunkach nasza komunikacja gospodarcza jest zbyt luźna. Przecież na całe stulecie pozostaliśmy w tyle Zachodu i nietylko w dziedzinie gospodarczej.

K r o n i k a.

O b c i ą ż e n i e p r z e d s t a w i c i e l s t w a s o w i e c k i e g o p o d a t k i e m. Dotychczas przedstawicielstwo handlowe ZSSR nie opłacało podatków handlowych. W drugiej połowie marca, skutkiem interwencji odpowiednich czynników, przedstawicielstwo zgodziło się uiszczać 0,215 procentu od ogólnego handlowego kapitału obrotowego.

W a r u n k i d l a p l a n t a t o r ó w b u r a k ó w c u k r o w y c h. Rozpoczęto już budowę cukrowni towarzystwa akcyjnego "Cukier litewski. Budowa i instalacja fabryki zakończone będą w październiku r.b. Narazie odbywa się zawieranie kontraktów z producentami buraków, które zostanie zakończone do 15 kwietnia. Dotychczas zawarto umowy na trzykroć większy obszar plantacyjny, niż w r.ubiegłym. Za jeden centnar buraków cukrowych będzie się płaciło po 4 lity, co się utrzyma na 32 i 33 rok

Z w i ę k s z a n i e p o d a t k ó w. "Idisze Sztimme" komunikuje, że departament handlu rozważa sprawę podniesienia cła na wwożone do Litwy towary. Cło ma być podniesiona nie ze względu protekcjonizmu, lecz w celu zwiększenia dochodów skarbu. Pozatem departament podatkowy rozważa projekt ustawy w myśl której zostaną obciążeni podatkiem wszyscy urzędnicy i wolne zawody. Projekt przewiduje ujednostanienie wszystkich dotychczas płacone podatki zawodowe.

H a n d e l l i t e w s k o - ł o t e w s k i. Dotychczas na podstawie litewsko-łotewskiego układu handlowego, Łotwa zakupiła w Litwie 2.544 tonny żyta i 4,126 tonn pszenicy, płacąc za to 1 milj latów. Młynarze łotewscy szczególnie są zadowoleni z pszenicy łotewskiej.

S y n d y k a t t a r t a c z a n y. W połowie marca w Kownie właściciele tartaków kowieńskich założyli syndykat. Według przypuszczeń prasy, celem syndykatu jest utrzymanie możliwie wyższych cen na materjały drzewne.

B e z r o b o c i e w K o w n i e. W lutym zarejestrowano w Kownie 343 bezrobotnych, w tej liczbie 259 kobiet. W tymże miesiącu zapotrzebowano z giełdy pracy 216 mężczyzn i 335 kobiet, pozatem 300 robotników zażądała Dyrekcja Dróg Wodnych.

R a t y f i k a c j a l i t e w s k o - e s t o ń s k i e g o u k ł a d u h a n d l o w e g o. Parlament estoński ratyfikował litewsko-estoński układ handlowy. Układ wszedł w życie z dniem 19 marca.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

"L i e t u v o s A i d a s" o s z e r z o n y c h z a g r a n i c ą p r z e z o p o z y c j ę p o g ł o s k a c h o o b e c n y m r z ą d z i e.

"Lietuvos Aidas" Nr.62 z dnia 18.III.r.b. Artykuł p.t. "Słowa prawdy" naszych "katolików" zagranicą. Streszczenie:

Z chwilą ukazania się w "Lietuvos Aidasie" artykułu "Drogą bankructwa" zapanowało poruszenie nietylko w "Rytasie", lecz i w "Lietuvos Zinios". Zaczęto mówić o prawie informowania zagranicy, wypowiadania prawdy, wzięto w obronę zagraniczne korespondencje "Rytasa" dowodząc, że omawiane w nich prześladowanie katolików, od-

powiadają rzeczywistości i nie poruszają interesów państwa i t.d. Zobaczmy więc, jakie dziedziny poruszają korespondencje, rzekomo traktujące o sprawach kulturalnych i religijnych.

Wszystkie te artykuły zaczynają się zazwyczaj od odzyskania niepodległości, którą się ujmuje w ten sposób, że "od 1918 r. do 1926 władza w Litwie znajdowała się w rękach katolików, którzy dali krajowi demokratyczną konstytucję, oraz przeprowadzili w duchu chrześcijańskim reformę rolną. W grudniu 1926 r. drobna rządna chwały grupka nacjonalistów, porwała w swe ręce rzady, a jako reprezentantka autokracji rozwiązała parlament i wprowadziła stan wojenny z wojenną cenzurą, szpiegowaniem i sądami wojennemi".

Wypada więc,, że chrześcijańska demokracja /obecnie nazywająca się katolikami/ przez cały czas do 1926 r. rządziła niepodzielnie, że w 26 r. nie brała udziału w rzadach, że stan wojenny wprowadzono dopiero w 1927 r., że w Litwie szpieguje się na każdym kroku i t. Uwierzyć w to może tylko ten- kto dotychczas o Litwie nic nie słyszał uznającego zaś rzeczywisty stan rzeczy wywoła tylko uśmiech, a jedna nasi "katolicy" mają odwagę rozpowszechniać zagranicą podobne pogłoski o swoim kraju. Czyż trzeba tłumaczyć, że jest to przestępstwo wobec kraju.

Dalej w tym samym artykule czytamy: "Nacjonaliści doszli do władzy zapomocą puczu. Narzucili nową konstytucję, która w oburzający sposób ograniczyła prawa obywateli i w niektórych punktach jest zupełnie niewykonalna. Np. nie ma jeszcze wyborów prezydenta, choć kadencja jego dawno się skończyła. Nie przewiduje się wyborów do sejmu, w obawie ewentualnej większości katolików. Należy tu jeszcze dodać brak kontroli i swoistą interpretację konkordatu. Wszystko to są bezprawne machinacje rządu."

Jeżeli się przyjrzymy konstytucji, przekonamy się, że dział o prawach obywateli niczem się nie różni od takiegoż działu w starej konstytucji. Tak samo jak i w starej, tak i w nowej konstytucji, przewidziane są wyjatki dla takich spraw, jak tajemnica korespondencji i komunikacji pocztowej, telefonicznej i telegraficznej. Już sam fakt znalezienia się korespondencji rytasowskiej wskazuje, że wiadomość o cenzurze listów jest zmyślona, gdyż jakby mogła one trafić zagranicę, gdyby w Litwie taka cenzura utrzymywała się. Co zaś do konkordatu, to skoro Watykan zawarł go z obecnym rządem litewskim to chyba uważa go za rząd prawny. Rząd litewski reprezentuje swój kraj w Lidze Narodów, zawiera z innemi państwami układy .... Jak nazwać takich obywateli, którzy zagranicą głoszą swój rząd za nieprawny? Postępują tak tylko buntownicy, a wówczas traktuje się ich jako buntowników. Wreszcie jeżeli chodzi o brak kontroli, to nikt jeszcze nie zapomniał spuścizny chrześcijańskiej demokracji po ustąpieniu jej z rządu. Co zaś do sejmu, do w swoim czasie chrześcijańska demokracja zalecała prezydentowi zbyt pośpieszne zwołanie sejmu ustawodawczego w 1920 r. Upada i ostatni zarzut korespondencji o upływie kadencji prezydenta, gdyż według nowej konstytucji kadencja jeszcze nie upłynęła.

Dalej korespondent pisze: "Już czwarty rok, jak niema żadnego parlamentu, rządzi prezydent. Narzucono stan wojenny i oblężenia całemu krajowi. Rzadkie zebrania kontroluje policja, listy prześwietla się, rozmowy podsłuchuje się. Cały naród wie o tem i zaczyna szemrać jak wtedy, gdy żandarmi rosyjscy przy drzwiach kościelnych rozdawali książki do nabożeństwa, drukowane rosyjskiemi literami/"Rhein - Mainische - Volkszeitung"1931 m.20 nr./".

Na uwagę zasługują te miejsca, w których się mówi o stanie oblężenia. Niejeden zapyta jak to zrozumieć, że do kraju w którym jesz stan wojenny, lub stan oblężenia jeżdżą ludzie, handlują z nim. posyłają listy, można się z całą Europą porozumieć telefonicznie i t.d.

Oto"Germanja"z 1931r. Nr.25 abendausgaben . Opowiada się w niej identyczne rzeczy co i w podanej na początku korespondencji, naj bardziej jednak cekawe jest w niej "Kalendarz krzyżowej drogi katolików litewskich, w którym się mówi, iż w 1928 i 29 r. rząd litewski zniszczył spółdzielnie chrześcijańskie, oddał pod sąd wojenny przywódców związku gospodarzy, skazał prałata Olszewskiego za nieudowod-

nione przestępstwo.

W między czasie dyktatura Woldemarasa została obalona. Jednakże bezimienna dyktatura tautininków trwała w dalszym ciągu./ wrzesień 1930 r./. Systematyczne upaństwawianie całego szeregu prywatnych gimnazjów katolickich przy pomocy zorganizowanych przez władze t.zw. strajków uczniowskich, trwało w ciągu całego roku szkolnego 1929-30. Latem 1930 r. zlikwidowano wszystkie organizacje uczniowskie atejtininków w liczbie przeszło 70-ciu. W jesieni 1930 r. upaństwowiono organizację harcerską i zlikwidowano grupy harcerzy katolików, likwidując pisma tej grupy. W grudniu 1930 r. wydało ministerswo spraw wewnętrznych okólnik, na mocy którego pozwala się na istnienie jedynie religijnych kongregacyj.

Wszystkie te posunięcia rządu bardzo ujemnie się odbiły na życiu katolickiem na Litwie.

"Lietuvos Aidas" nazywa powyższe enuncjacje w znacznej mierze wyssanemi z palca i szkodliwemi dla dobrego miana Litwy zagranicą.

K r o n i k a .

M i n i s t e r k o m u n i k a c j i w s p r a w i e p r o j e k t u u s t a w y o a u t o b u s a c h . W tych dniach Minister Komunikacji Wilejszys informował przedstawicieli prasy o nowym projekcie ustawy o komunikacji autobusowej. Autorem tego projektu ustawy jest generalny sekretarz Ministerstwa Komunikacji inż.Jankiewiczus, który szczegółowo zapoznał się z tą kwestją. Przy opracowaniu projektu ustawy wzorowano się na zasadach komunikacji autobusowej, przyjętych w Danji, Rumunji i Łotwie. Z tym projektem ustawy zapoznały się również Klub automobilistów, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i inne zainteresowane instytucje. Skargi z powodu rzekomej szkody, jaką ma wyrządzić projekt ustawy właścicielom autobusów, są bezpodstawne.

Głównym celem projektu ustawy jest uregulowanie komunikacji autobusowej, usunięcie konkurencji, polepszenie warunków technicznych celem zapobiegnięcia katastrofom i wogóle ścisła kontrola nad ruchem autobusowym.

Ustawa zostanie zastosowana przeważnie względem nowych właścicieli autobusów, t.j. tych, którzy uruchomią autobusy po jej opublikowaniu. Co do przekazania koncesji komunikacji autobusowej to, aczkolwiek ustawa przewiduje tę reformę, zostanie ona jednak wprowadzona w życie nie wcześniej, niż 1 stycznia 1932 r. i nie na wszystkich linjach jednocześnie. Zostaną ustalone stała taryfa, rozkład ruchu i t.p.

Wpływy z podatków zostaną przeznaczone przeważnie na naprawę szos, co ma kosztować rocznie 2 milj. litów . Oddanie komunikacji autobusowej w koncesję jest pierwszym krokiem do jej upaństwowienia ale dla braku odpowiedniego aparatu mówić o tem jeszcze przedwcześnie.

Z a s i ł k i d l a n i e z a m o ż n y c h . Z okazji zbliżających się świąt Wielkanocy kowieński Zarząd Miejski wyasygnował 15 tys.litów na poparcie jadłodajni dla niezamożnych. Z sumy tej 10.300 litów otrzymały jadłodajnie dla ludności katolickiej, a 4.700 litów - jadłodajnie żydowskie.

N o w y g m a c h M i n i s t e r s t w a S p r a w i e d l i w o ś c i . Ministerstwo Sprawiedliwości niedawno zakupiło plac i kamienicę, gdzie się obecnie mieści Sąd Okręgowy, za 1 milj.150 tys. litów. Ministerstwo Sprawiedliwości zamierza budować nowy gmach, gdzie będą umieszczone urzędy sędziów pokoju i pomieszczenia aresztowe.

C h o r o b y z a k a ź n e n a L i t w i e . Od dnia 8 do 15 b.m. zgłoszono w odnośnym wydziale Zarządu Miejskiego 30 wypadków chorób zakaźnych, w tej liczbie: tyfusu brzusznego 6 wypadków, zapadnięć na szkarlatynę 12, na dyfteryt 5, tyfus plamisty 7, Przeprowadzono dezynfekcję w 7 mieszkaniach; umieszczono w szpitalu 15 chorych.

37